

kül; erre vall a célja is: sürgősen kenyeret adni a színészek és nem művészetet produkálni.

Összement jelenet. Annak a kifejezése, ha valamely felvonásban oly jelenet-höz érkezett az együttes, amelyben bukda-csolások, kisiklások, tehát hibák történtek, mellyel az illető jelenetet elrontották. Hiányos próbák miatt gyakran előforduló jelenség. (V. ö. Jelenet.)

Összenézés. Így hívják színész-nyelven a játék folyamán történő egymásra nézést, amely fontos kiegészítője a drámai hangulatnak.

Összeolvasás. Az olvasópróbán a rendező vagy a színészek hangosan felolvasásuk a szerepeiket, amidőn javítanak és rövidítenek rajta. A processzust »összeolvasás«-nak mondják színházi nyelven; ilyenkor természetesen a rendező vigyáz a hibákra s ő olvassa fel az általános instrukciókat. (V. ö. Olvasópróba.)

Összeomló díszlet. Többféleképpen csinálják. A »Bibliás ember«-ben először gőz helyettesíti a füstöt, miközben likopodiumos lángsugarak törnek elő oldalról. A nagy füst közben egyszerre visszacsuklik a festett zsindegy-díszlet, ami mögött elötünik a légegett fekete gerendák váza. A »Vajda tornya« c. opera épülő tornyának és »Sámson és Delila« c. opera templomának összeomlását lógó díszletekkel csinálják, amiket elbocsájtanak a kellő pillanatban, ezáltal összeesnek, míg a színpad oldal-erkélyéről díszítők rongyból és nádból készült köveket dobálnak a színpadra, aminek aljából gyenge gőz tör elő.

(*Tamássy Pál.*)

Összes kar. A férfi- és női karénekesek gyűjtő neve. A próbatáblákon minden alkalommal találkozunk e kitéttel. (V. ö. Kar.)

Összes személyzet. Vidéken és a fővárosban a színházi próbatáblán látjuk e kifejezést, jelenti az egész kórus szereplését; a fővárosban a prózai színházaknál az összes szereplőket értik alatta, mint akiknek meg kell jelenniök a kitűzött próbában.

Összetanult társulat. Arra a társulatra mondják, amely jól betanult műsorral és összeszokott, állandó tagokkal rendelkezik.

Összevágó előadás. A színireferádák gyakran használják e kifejezést, amellyel a pompás, gördülékeny, »kerekded« előadást szokás értelmezni.

Összjáték. Ez alatt a színpadi előadásnál minden egyes szereplőnek csakúgy, mint például a zenekarban az egyes hangszereknek, harmonikus együttműködését értjük. Hajdan az úgynevezett virtuózok uralkodtak a színpadon, akik szereplőtársaik rovására az egyéni érvényesülést hajszolták túlzottan, melyben maga a darab mint színpadi mű sokszor elveszett. A közelmúltban, a sztár-rendszer idején, tapasztalhattuk ugyanezt, mikor az egész színdarabot össze-vissza nyirbálták, jeleneteket cseréltek fel, szerepeket vontak össze, szaggatták szét és minden a főszereplőben összpontosult, sőt a díszletek, ruhák, világítási effektusok stb. is mind-mind az úgynevezett »sztár«-ért, által, benne, tőle, miatta történt és minden más szerep csak arra szolgált, hogy a »sztár« minél nagyobb egyéni sikerét alátámassza, elősegítse. Utóbb már a darabok is ilyen szempontokból íródtak. Előbb adódtak a kiválasztott főszereplők, azután íródott a darab, tele tűzdelve a darab cselekményével, semmi összefüggésben nem álló jelenetekkel, betétekkel. Természetes, hogy — különösen az utóbbi jelenségnek — semmi köze sem volt a komoly értelemben vett színművészethez s mint múltó divatnak: buknia kellett. De, mert ez a rendszer nem adott alkalmat izmos, új talentumok kifejlődésére, egy újabb szélsőség kapott lábra, lett divattá, a rendező mindent letipró hatalma. Ő lett minden előadás legfőbb tényezője, az ő akarat, felfogása, tudása, ízlése érvényesül mindenben, a színész csak eszköz az ő kezében. Ez tökéletes összjátékot eredményezhet, de sokszor lelketlenné teszi az előadót.

Igazi összjáték: mikor a darab minden szerepét az arra legalkalmasabb színészek játsszák, kiknek egyéniségét a rendező nem nyomja el, de tudásának átütő erejével,